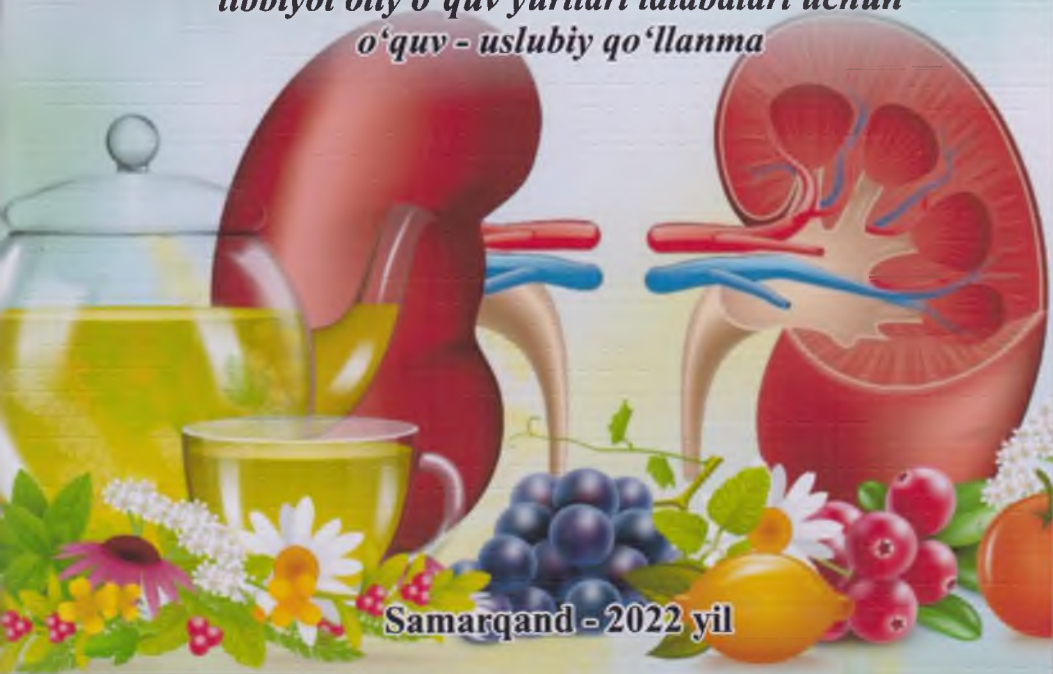

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TIBBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH MARKAZI
SAMARQAND DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI**

Z.F.Mavlyanova, M.M.Axmedova, F.V.Xudoykulova

**BUYRAK VA SIYDIK YO‘LLARI
KASALLIKLARINING
FITOTERAPIYASI**

*"Xalq tabobati" yo‘nalishi bo‘yicha
tibbiyot oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun
o‘quv - uslubiy qo‘llanma*

Samarqand - 2022 yil

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TIBBIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH MARKAZI
SAMARQAND DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI**

Z.F.MAVLYANOVA, M.M.AXMEDOVA, F.V.XUDOYKULOVA

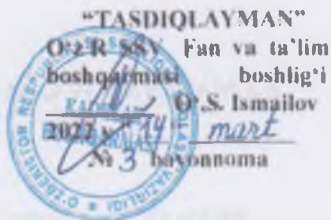
**BUYRAK VA SIYDIK YO'LLARI KASALLIKLARINING
FITOTERAPIYASI**

"Xalq tabobati" yo'nalishi bo'yicha
tibbiyot oliy o'quv yurtlari talabalari uchun o'quv - uslubiy qo'llanma

Sam DTI
axborot-resurs markazi

Samarqand - 2022 yil

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH YAZIRLIGI
TIBBIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH MARKAZI
SAMARQAND DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI

BUYRAK VA SIYDIK YO'LLARI
KASALLIKLARINING FITOTERAPIYASI

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari "Xalq tabobati"
fakulteti talabalari uchun o'quv-uslubiy qo'llanma

2022 y. 14 mart

Samarqand - 2022

Tuzuvchilar:

- Z.F.Mavlyanova** - Samarqand davlat tibbiyot instituti Tibbiy reabilitatsiya, sport tibbiyoti va xalq tabobati kafedrası mudiri, dotsent, tibbiyot fanlari nomzodi
- M.M.Axmedova** - Samarqand davlat tibbiyot instituti Diplomdan keyingi ta'lim fakulteti pediatriya va umumiy amaliyot kafedrası dotsenti, tibbiyot fanlari nomzodi
- F.V.Xudoykulova** - Samarqand davlat tibbiyot instituti Tibbiy reabilitatsiya, sport tibbiyoti va xalq tabobati kafedrası assistenti

Retsenzentlar:

- Butaboev M.T.** - Andijon Davlat tibbiyot instituti reabilitologiya va jismoniy madaniyat kafedrası mudiri, t.f.n., dotsent
- Yarmuxamedova S.X.** - Samarqand Davlat tibbiyot instituti ichki kasalliklar propedevtikası kafedrası mudiri, dotsent, t.f.n.

O'quv - uslubiy qo'llanma Samarqand davlat tibbiyot institutining MO'UK yig'ilishida ko'rib chiqildi

2022 yil "21" fevral sanasi. Bayonnoma № 7

O'quv - uslubiy qo'llanma Samarqand davlat tibbiyot instituti Ilmiy kengashi tomonidan ko'rib chiqiladi va tasdiqlanadi

2022 yil "23" fevral sanasi. Protokol № 7

Ilmiy kengash kotibi

Handwritten signature

t.f.n. U.U. Ochilov

MUNDARIJA

KIRISH	5
BUYRAK KASALLIKLARI UCHUN FITOTERAPIYANING ASOSIY PRINTSIPLARI	6
BUYRAKLAR VA SIYDIK PUFAGI KASALLIKLARINI DAVOLASHDA XALQ TABOBATI RETSEPTLARI	13
GLOMERULONEFRIT	14
PIYELONEFRIT	17
SIYDIK TOSH KASALLIKLARI	19
BUYRAK KASALLIKLARIDA FITOTERAPIYANING YO'NALISHLARI	20
NAZORAT SAVOLLARI VA TESTLAR	25
ADABIYOTLAR	28

KIRISH

Yurtimizning tabiiy sharoiti, odamlarning turmush tarzi va boshqa bir qancha omillar sabab aholi orasida buyrak kasalliklaridan aziyat chekish holati ko'p uchramoqda, natijada, bu borada alohida tadbirlar qo'llashga to'g'ri kelyapti.

Buyraklar vujudan zaharlarni va toksinlarni olib tashlashda asosiy a'zo hisoblanadi. Buyraklar zararlanganda, tanada ko'plab zaharlar to'planib, ushlab qolinadi, bu esa jiddiy kasalliklarga olib kelishi mumkin, ba'zan esa qaytmas oqibatlariga olib kelishi mumkin. Ko'pincha buyrak kasalliklari yallig'lanishdir. Bunday kasalliklar bemorning e'tiboridan chetda qolishi mumkin. Ushbu kasalliklarga e'tibor bermaslik buyrak funksiyasining jiddiy asorati - buyrak etishmovchiligiga olib kelishi mumkin.

Shuning uchun buyraklar an'anaviy davolash uzoq vaqt talab qiladi. Asosan, antibiotiklar va yallig'lanishga qarshi ta'sirga ega bo'lgan preparatlarni davolashda (antibiotiklar va antibakterial vositalar) qo'llaniladi. Biroq, sintetik dori-darmonlarni uzoq muddatli qo'llash bir qator qarshi ko'rsatmalar va ko'plab nojo'ya ta'sirga ega. O'simlik preparatlari bunday sharoitlarda terapevtik imkoniyatlarni kengaytirishga imkon beradi. Buyrak kasalliklarining patogenetik, simptomatik, almashtirish va profilaktik fitoterapiyasi patologik jarayonning har qanday bosqichida belgilanishi mumkin. Asosan farmakologik preparatlarni qabul qilish 10 kun muddatga belgilanadi. Keyin esa antibiotiklar natijasini qo'llab-quvvatlaydigan dorivor o'simliklarni iste'mol qilish maqsadga muvofiq. Dorivor o'tlar engil antibakterial diuretik va spazmolitik ta'sirga ega bo'lib, siydik yo'lini yallig'lanishdan, tuz kristallaridan va o'lik hujayradan tozalaydi, immun tizimini mustahkamlaydi. Shuning uchun fitoterapevtik vositalardan foydalanilganda, hatto minimal miqdorda ham, bemorlarning ahvolini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin.

BUYRAK KASALLIKLARI UCHUN FITOTERAPIYANING ASOSIY PRINTSIPLARI

Buyraklar va siydik yo'llari kasalliklari uchun quyidagi dorivor o'simliklar ishlatiladi: dala qirqbo'g'imi, toron, archa, osilgan va paxmoq qayin, qoncho'p, ko'k bo'tako'z, oddiy qarag'ay, dalachoy, moychechak, bo'ymodaron, qichitqi o'ti, makkajo'xori, qarag'ay, maydanoz, tog'rayxon, bog' petrushka, yovvoyi qulupnay, qariqiz, o'pkao'ti, tog'guli, chetan, qora smorodina, uch rangli binafsha, xmel, may atirguli (namatak), o'rmon olmasi va uy olmasi, pijma, mayda bargli jo'ka, momaqaymoq, chinor, ukrop, oqqaldirmoq, klyukva, brusnika, uzum, g'ozpanja, dorivor qushqo'nmas, eman, ayiqqulog'i, sigirquyruq, qora munchoq, buyrak choyi, turp.

Fitoterapiya kasallikning o'tkir bosqichida o'tkazilishi mumkin, bundan tashqari, uni buyrak tosh kasalligi bilan og'rigan bemorlarda operatsiyadan keyingi ilk kunlarda, shuningdek, kasallikning oldini olish uchun romissiya davrida boshlash tavsiya etiladi. Bu o'simliklarning barchasi ko'p qirrali ta'sirga ega bo'lib, yengil spazmolitik (siydik chiqarish tizimining mushaklarini bo'shashtiradi), diuretik (siydik miqdorini oshiradi), antiseptik (bakteriyalarni ko'payishini bostiradi va yo'q qiladi), shuningdek, gipotenziv (qon bosimini pasaytiradi), anti allergik ta'sirga ega. O'tlar buyrak ko'ptokchalari faoliyatini yaxshilaydi, o'tlarning diuretik ta'siri farmatsevtik diuretiklardan farqli o'laroq, siydik orqali kaliyning sezilarli darajada ajralishi kuzatilmaydi.

Buyrak kasalliklari uchun dorivor o'simliklar asosan damlama, nastoyka yoki qaynatma shaklida qo'llaniladi. Har bir bemor uchun buyrak kasalligining xususiyatlarini, toshlarning o'lchami va joylashishini, buyrak funksiyasini hisobga olgan holda dorivor o'simliklardan tayyorlanadigan damlama yoki qaynatma alohida tanlanadi.

Buyrak kasalliklari uchun dorivor o'simliklar bilan davolash 1-2 oy davom etadi, keyin 2 haftalik tanaffus qilinadi, shundan so'ng davolash kursi takrorlanadi. Hammasi bo'lib 3-4 martagacha davolash kurslari o'tkaziladi. O'simlik preparatlari uchun doriga qaramlilik fenomeni kamroq xarakterlidir, ammo ularga qaramlik biroz bo'lsada kuzatilishi mumkin. Shu sababli, uzoq muddatli uzluksiz terapiya jarayonida kamida 1-2 oydan keyin o'simliklardan tayyorlangan preparatlarni vaqti-vaqti bilan o'zgartirishga ehtiyoj bor. Buni eng samarali va individual tanlangan o'simlik preparatlari (fitopreparatlar) orasida ishlab chiqish eng oqilona yo'l hisoblanadi: bir oy - bitta o'simlik, bir oy - boshqa, bir oy - uchinchi va butun tsikl takrorlanishi mumkin.

Dastlab ma'lum bir kasallik uchun eng faol, eng mos keladigan o'simliklarni individual ravishda oqilona tanlash lozim. Keyin aralashmalarga o'ting.

Ikki o'simlik komponentining aralashmasini tuzishda har biri teng yarim dozada olinadi, uchta komponentning aralashmasi - har biri 1/3, to'rttadan - 1/4 va hokazo (1-rasm).

1-rasm. Buyrak kasalliklarida qo'llaniladigan gilyohlar

To'plam №1	To'plam № 2
Oddiy igir (ild.) - 20,0	Tarvuz (qobiq) - 60,0
Brusnika (b.) - 60,0	Marjondaraxt (gul) - 40,0
Eman (po'stloq) - 40,0	Qashqarbeda (o't.) - 80,0
Dalachoy (o't.) - 100,0	Tog'rayxon (o't.) - 80,0
Kalendula (to'pg.) - 60,0	Dalachoy (o't.) - 60,0
Zig'ir (urug') - 40,0	Sigirquyruq (guli) - 40,0
Yalpiz (o't.) - 40,0	Zig'ir (urug') - 20,0
Buyrak choyi (o't.) - 60,0	Oqqaldirmoq (b.) - 60,0
Qushtoron (o't.) - 80,0	Yalpiz (o't.) - 40,0
Bo'znoch (o't.) - 120,0	Jadgar (o't.) - 140,0
Jambil (o't.) - 40,0	Marmarak (o't.) - 80,0
Namatak (mev.) - 40,0	Namatak (mev.) - 80,0
To'plam № 3	To'plam № 4
Gulxayri (ild.) - 20,0	Qayin (b.) - 80,0
Suv veronikasi (o't.) - 100,0	Qashqarbeda (o't.) - 40,0
Qashqarbeda (o't.) - 60,0	Qulupnay (o't.) - 60,0
Dalachoy (o't.) - 100,0	G'ozpanja (o't.) - 60,0
Qichitqi o'ti (o't.) - 80,0	Zig'ir (urug') - 60,0
Yalpiz (o't.) - 40,0	Yalpiz (o't.) - 20,0
Jadgar (o't.) - 160,0	Jag'-jag' (o't.) - 60,0
Moychechak (to'pg.) - 40,0	Qizilmiya (ildiz) - 80,0
Bo'ymodaron (o't.) - 40,0	Marsh dolchini (o't.) - 120,0
Namatak (mev.) - 60,0	Uch rangli binafsha (o't.) - 80,0
	Lamium (o't.) - 80,0

Kechqurun yig'ning 2 yoki 3 osh qoshig'ini oling termosga (0,5 yoki 0,7 l) soling, ustiga qaynoq suv quyung. Ertasi kuni shu damlamani 20-30 daqiqada 3 marta ovqatdan oldin issiq xolda iching.

1-4-sonli to'plamlarda og'ir arterial gipertenziyasi bor bemorlarga jadgar, bo'znochning miqdorini oshiring.

Surunkali pielonefrit va surunkali sistitda 5-6-sonli to'plamlar tavsiya etiladi.

<p>To'plam №5</p> <p>Oddiy igir (ild.) - 40,0</p> <p>Qayin (kurt.) - 60,0</p> <p>Marjondaraxt (o't) - 80,0</p> <p>Dalachoy (o't.) - 100,0</p> <p>Zig'ir (urug') - 60,0</p> <p>Limono't (o't.) - 40,0</p> <p>Buyrak choyi (o't.) - 60,0</p> <p>Qushtoron (o't.) - 100,0</p> <p>Toloknyanka (b.) - 100,0</p> <p>Oqzira (mev.) - 20,0</p>	<p>To'plam № 6</p> <p>Gulxayri (ild.) - 60,0</p> <p>Bo'tako'z (gul) - 80,0</p> <p>Qichitqi o'ti (o't.) - 100,0</p> <p>Zig'ir (urug') - 40,0</p> <p>Archa (g'udda) - 60,0</p> <p>Yalpiz (o't.) - 20,0</p> <p>Dorivor moychechak (to'pg) - 80,0</p> <p>Oqqarrak (o't.) - 80,0</p> <p>Binafsha uch rangli (o't) - 100,0</p>	
<p>To'plam № 7</p> <p>Yovvoyi bibariya (o't.) - 100,0</p> <p>Dorivor veronika (o't.) - 100,0</p> <p>Dalachoy (o't.) - 100,0</p> <p>Makkajo'xori (po'pagi) -</p>	<p>To'plam № 8</p> <p>Qayin (kurt.) - 40,0</p> <p>Tog'rayxon (o't.) - 140,0</p> <p>Dalachoy (o't.) - 60,0</p> <p>Zig'ir (urug') - 60,0</p> <p>Yalpiz (o't.) - 40,0</p> <p>Petrushka (o't.) - 100,0</p>	

60,0	Qushqo'nmas (o't) - 40,0	
Zig'ir (urug') - 20,0	Qushtoron (o't.) - 100,0	
Yalpiz (o't.) - 60,0	Thuja (novda) - 80,0	
Qarag'ay (kurt.) - 60,0	Evkalipt (b.) - 20,0	
Dala qirqbo'g'mii (o't.) - 80,0		

Surunkali pielonefrit va surunkali tsistitning zo'rayishi davrida 5-8-sonli to'plamlar zarb dozalarida olinadi. 1 litr suvga (termosda) 5-6 osh qoshig'i damlanib 2-3 hafta davomida ichiladi. Keyin ular odatiy dozalarga o'tadilar (to'plam № 1 kabi). 5-8 sonli to'plam bilan davolash kursi davomiyligi kasallikning klinik belgilari turg'un yo'qolgunga qadar 1,5-2 yil davom etadi. Profilaktika maqsadida bahor va kuzda 1-2 oy davomida giyohlarni ichishni davom ettirish tavsiya etiladi.

Kasallikning qo'zishi davrida surunkali tsistitni davolashda juda issiq vannalar, o'tlar bilan issiq yostiqlar muhim o'rin egallaydi. Hammom uchun quyidagi giyohlar (to'plam yoki alohida) ishlatiladi: qayin, qashqarbeda, tog'rayxon, kalendula, moychechak, qushtoron, qirqbo'g'im, jambil, qoncho'p, marmarak, evkalipt.

Tsistitda qo'llaniladigan o'tirish vannalari uchun to'plamlar:

To'plam № 9	To'plam № 10
Qayin (b.) - 100,0	Kalendula (to'pg) - 60,0
Tog'rayxon (o't.) - 60,0	Qushtoron (o't.) - 100,0
Qora smrodina (b.) - 100,0	Qirquuloq (o't.) - 100,0
Binafsha uch rangli (o't.) - 40,0	Qoncho'p (o't.) - 20,0
Bo'znoch (o't.) - 80,0	
Evkalipt (b.) - 20,0	

To'plam № 11	
Qashqarbeda (o't.) - 20,0	
Dorivor moychechak (to'pg) - 100,0	
Bo'znoch (o't.) - 100,0	
Xmel (to'pmeva) - 60,0	
Marmarak (o't.) - 100,0	

O'tlar aralashmasini (1 litr suv uchun 3 osh qoshiq miqdorda) idishga solib suv quyung, qaynatib oling, sizdiring, iliting va o'tiruvchi vannalar uchun foydalaning. 10-15 daqiqa davomida (issiq) vannalar qiling. Kuniga 1 marta yoki kun ora qo'llashingiz mumkin. Davolash kursi 8-12 kun.

Tsistit bo'lsa, vannalar qabul qilishdan tashqari, qorinning pastki qismiga issiq bug'langan o't bilan to'ldirilgan sochiqli yostiqchalarini qo'yish kerak (marmarak, moychechak, qirqbo'g'im, bo'znoch).

Slydik tosh kasalligini davolash uchun quyidagi to'plamlar tavsiya etiladi:

To'plam № 12	To'plam № 13
Oddiy igir (ild.) - 40,0	Zirk (ild.) - 40,0
Qulupnay (o't.) - 100,0	Bo'tako'z (gul) - 20,0
Zig'ir (urug') - 60,0	Dalachoy (o't.) - 100,0
Yalpiz (o't) - 40,0	Qichitqi o'ti (ild.) - 100,0
Qora ituzum (o't.) - 100,0	Burdok (ild.) - 80,0
Shuvoq (o't.) - 60,0	Yalpiz (o't) - 40,0
Ravoch (ild.) - 20,0	Jag'-jag' (o't.) - 40,0
Qizilmiya (ild) - 80,0	Buyrak choyi (o't.) - 60,0
Bo'yumodaron (o't.) - 40,0	Ruta (o't.) - 40,0
Xmel (to'pm) - 60,0	Qushtoron (o't) - 80,0

	Ukrop (mev.) - 40,0
	Chernika (b.) - 40,0
To'plam raqami 14	
Brusnika (m.) - 30,0	
Dalachoy (o't.) - 60,0	
Makkajo'xori (po'pag) - 80,0	
Yalpiz (o't.) - 20,0	
Petrushka (o't.) - 100,0	
Bug'doy o'ti (ild) - 100,0	
Qora smorodina (b.) - 60,0	
Thuja (kurt) - 60,0	
Dala qirqbo'g'imi (o't.) - 80,0	
Namatak (mev.) - 60,0	

Buyrak sanchig'i hurujlari paytida 12-14-sonli to'plamlardan biri 5-6 osh qoshig'i 1 litr qaynoq suvga damlanib termosda saqlanadi va 2-3 hafta davomida ichiladi. remissiya davrida 12-14-sonli to'plamlar odatda 2-3 osh qoshigida olinadi. 0,5 litr termosga damlab ichiladi. To'plamlar 1,5-2 oydan keyin o'zgaradi, har 2 oyda 7-10 kunlik tanaffus qilinadi.

Ko'pincha, fitoterapiya muolajalari paytida toshlar o'z-o'zidan chiqadi. Konkrementlar tushgach siydik yo'llaridagi yallig'lanishni davolash va kasallik qaytalanishini oldini olish uchun muolajalarni yana 6-8 oy davom eting. Keyinchalik, bir necha yil davomida, bahor-kuz mavsumida to'plamlarni 2 oy mobaynida qabul qilish tavsiya etiladi. Ba'zan toshlarni tushurish uchun 12-14-sonli to'plamlardan tashqari qushtoron katta dozalarda 5-7 kun davomida buyurish tavsiya etiladi (bu vaqtda hech qanday to'plamlarni qabul qilmang). Qushtoronn 5-6 osh qoshig'ini 1 litli termosga solib damlang va kun davomida ichinng. Siydik tosh kasalligini,

shuningdek, surunkali pielonefrit, sistitni oldini olish uchun qizilchiq foydalidir. Qizilchiq mevali ichimliklar, sharbatlar shaklida olinadi, mevalari shakar bilan aralastirib butun kuz-qish davrida iste'mol qilinadi.

Surunkali buyrak etishmovchiligi bo'lgan bemorlar kuchli antiseptik va diuretik xususiyatli giyohlar: qushtoron, dalachoy, toloknyanka, qoncho'p, qayin kurtaklaridan tashqari barcha sanab o'tilgan damlamalar va qaynatmalardan foydalanishlari mumkin. Surunkali buyrak etishmovchiligida to'plamlardagi o'simliklar miqdori 1 choy qoshiqqa kamaytirilishi mumkin. Bundan tashqari, surunkali buyrak etishmovchiligida o'simlik preparatlari organizmdan parchalanish mahsulotlarini teri orqali chiqarishga yordam beradi; teri retseptorlariga qo'zg'atuvchi ta'siri tufayli teri va teri osti to'qimalarining mikrotsirkulyatsiyasini yaxshilaydi.

Bir martalik hammom uchun 1 kg tuz va 300 g qirqbo'g'im qaynatmasi. Bir kurs ko'rsatmalarga muvofiq 10 kundan 40 kungacha har kuni yoki kun ora.

Buyraklar va siydik pufagi kasalliklarini davolashda xalq tabobati retseptlari.

Siydik tuta olmaslikda qo'llaniladigan xalq tabobati vositalari.

Qadim zamonlardan beri rus xalq tabiblari quyidagi ikkita o'simlik aralashmasini siydik tuta olmaslik uchun eng ishonchli vosita deb hisoblashgan: dalachoy va tillabosh. Ular teng miqdorda olinib, damlash va choy kabi ichilishi kerak. Tez-tez chaqiriq bezovta qilganda ratsiondan selderey, juda pishgan uzum, tarvuz va qushqo'nmas to siydik pufagining asorati butunlay yo'qolguncha chiqarib tashlanishi kerak.

Quviq ta'sirlanishi oshganda qo'llaniladigan xalq tabobati vositalari.

Quviqning ta'sirlanishi oshganda va tez-tez siyish istagi bo'lganda ular makkajo'xori popugidan yoki shirin gilos yoki olchanning poyasidan (och qoringa

ichgan ma'qul) bir chashka choy ichishdi. Ta'bga ko'ra asal qo'shiladi. Zarur bo'lganda kuniga bir necha marta iching.

Buyrak faoliyatini yaxshilash uchun vosita

Buyrak faoliyatini yaxshilash uchun rus tabiblari zig'ir urug'idan foydalanishni tavsiya qilishgan: 1 stakan suvga 1 choy qoshiq. Aralashmani qaynatib oling. Qaynatilgan aralashma juda quyuq bo'lganligi sababli, uni ichishdan oldin suv bilan suyultiriladi. Agar damlama ta'mi yoqimsiz bo'lib tuyulsa, limon sharbati qo'shiladi. Doza: 2 kun davomida har 2 soatda 1/2 chashka.

Buyrak toshini erituvchi ishonchli vosita.

Juda uzoq vaqt davomida lavlagi sharbatini ichish tavsiya qilinadi. Toshlar asta-sekin va nisbatan og'riqsiz eriydi

Glomerulonefrit

Zamonaviy fitoterapiya immuno-yallig'lanish kasalliklarini, xususan, glomerulonefritning turli klinik va morfologik shakllarini davolash samaradorligi va xavfsizligini oshirishda yangi imkoniyatlar ochadi. Uzoq muddatli klinik va eksperimental tadqiqotlar bizga fitoterapiyaning quyidagi asosiy yo'nalishlarini rivojlantirishga imkon berdi:

Immunokorreksiya. Dastlabki immunogramma va bemorni takroriy immunologik tekshiruvdan o'tkazish imkoniyati mavjud bo'lganda yalang'och qizilmiya, sutli oq gulsapsar preparatlarini qo'llash afzaldir. Tayyor o'simlik preparatlari bo'lmasa, qizilmiya ildizi yoki oq viskum o'tining kurtaklari va barglari tindirmalarini (nastoyka) kichik dozalarda qo'llash mumkin (tindirma 1:100, kuniga 3 marta ovqatdan keyin 1 osh qoshiq. 1 kurs 3-4 hafta(undan ortiq emas)). To'plamda ushbu giyoh miqdori 0,1 qismdan oshmasligi kerak.

Agar immunologik tadqiqot mavjud bo'lmasa, immunomodulyator xususiyatlarga ega quyidagi dorilarni qo'llash mumkin: qichitqi o'ti, limono't, uch

rangli binafsha, qayin barglari, katta zubtutum, bo'ymodaron gullari, katta qariqiz nastoykalari. Timus preparatlaridan farqli o'laroq, o'simlik immunomodulyatorlari immunitet tizimining faoliyatini bosqichma-bosqich tiklashni ta'minlaydi va gormonal muvozanatga aralashmaydi (qizilmiya preparatlari bundan mustasno).

Buyrak koptokchalari bazal membranalaridan agressiv allergen-antitela komplekslari chiqarilishi jarayoni rivojlanishining boshlang'ich davrida dolzarbdir hamda tashxis qo'yilganda, faqat kasallikning birinchi kunlarida tavsiya etiladi. Lespedecia capitata barglari va poyasidan olingan lespenefril bilan bir qatorda, 7-10 kunlik dorivor kursda qushqo'nmas ildizi qaynatmasi bo'lgan o'simlik nastoykasidan foydalanish mumkin.

Diuretik terapiya azotemiya, albuminuriyani kamaytirish va shishishni bartaraf etishga qaratilgan. Dorivor o'simlik preparatlarini (DO'P) tanlashda ehtiyot bo'lish kerak. Buyrak parenximasini ta'sirlash xususiyatiga ega komponentlarni o'z ichiga olgan o'simliklardan foydalanish mumkin emas: efir moylari va qatronli (smolasimon) moddalar (archa g'uddalari, qayin, qarag'ay, terak kurtaklari), antratsen hosilalari (bo'yoqli ro'yan, itshumurt, ravoch, senna va boshqalar).

Kremniy kislotalariga boy dorivor mahsulotlardan (dala qirqbo'g'imi, toran, o'pka o'ti, bug'doyiq), shuningdek, siydikni nordonlashtiradigan va kislotali muhitda osongina kristallanadigan urat va oksalatlarni kuchli haydaydigan tolaknyanka, brusnika, klyukvadan ehtiyotkorlik bilan foydalaning.

Azotemiyani yo'q qilish uchun zirk, qayin barglari, oq viskum o'ti, bodringo't, qayin va tarvuz sharbatidan muvaffaqiyatli foydalanish mumkin. Makkajo'xori popugi, astragalus o'ti (barcha rasmiy turlari), churra yalang'och, buyrak choyi, qushqo'nmasning ildizlari va yosh kurtaklari, oqzira mevalari, ukrop, yovvoyi sabzi albuminuriya holatlarida yuqori samaradorlikka ega. Tanadan ortiqcha natriy va xlorlarni chiqarib tashlashda qayin va chernika barglarining nastoykasi, bo'tako'z

gullaridan, ononis o'tidan, Kanada oltin novdasidan, g'allao'tdan samarali ravishda foydalanish mumkin.

Yallig'lanishga qarshi terapiya antigipoksantlarga boy bo'lgan giyohlar yordamida amalga oshirilishi maqsadga muvofiq: dorivor tog' quddusi o'ti, kalendula to'pgullari, g'allao'ti gullari, qayin barglari, qichitqi o'ti, jo'ka, qora smorodina, bo'znoch o'ti. Ushbu o'simliklarning to'plamga qo'shilishi remissiya boshlanishini tezlashtiradi, buyraklarning funktsional ko'rsatkichlari surunkali buyrak etishmovchiligi (SBE) fonida ham to'liq tiklanadi.

Qon bosimini normallashtirishda antigipertenziv xususiyatli giyohlar: bo'znoch o'ti nastoykasi, shmelnik ildizlari, oq viskum o'ti va magnoliya barglari, qoramevali chetan mevalari qaynatmasi, ononis ildizlari, do'lana mevalari va boshqalar angioprotektor, antiaggregant, antikoagulyant xususiyatli giyohlar : dorivor qashqarbeda o'ti, oddiy zarrindaraxt, tog 'kulining mevalari, chakanda va boshqalar bilan birgalikda qollanilganda samaradorligi ortadi .

Shunday qilib, ko'p yillik tajriba shuni ko'rsatdiki glomerulonefritning turli shakllarini davolash uchun fitoterapiyani qo'llash ushbu davolash usuli samarador degan xulosaga kelishimizga imkon berdi. Tarkibidagi asosiy biofaol komponentlarning farmakologik muvofiqligi va funktsional mosligi eksperimental sharoitda sinovdan o'tgan o'simliklarni o'z ichiga olgan kam komponentli kolleksiya yuqori samaradorlikka ega bo'ldi. Fitoterapiya qancha erta boshlansa shuncha muvaffaqiyatli bo'ladi, ayniqsa undan oldin kimyoterapevtik davo muolajalari qo'llanilmagan bo'lsa.

Agar bemor qisqa yoki uzoq muddat immunosuppressantlarni olgan bo'lsa fitoterapevtik yondashuv bemorning kimyoterapiyaga bardoshlilikini oshiradi, dorilarning nojo'ya ta'sirini kamaytiradi. O'tkir kasallikni o'tkazgan bemorlarga kasallikning qaytalanishini oldini olish uchun to butunlay sog'ayib ketguncha har 2-3

oyda to'plamlar turini o'zgartirib, ammo uzluksiz ravishda uzoq muddatli fitoprofilaktika o'tkazish kerak.

Pielonefrit

Siydikning normal chiqishini tiklash fitoterapevtik vositalar yordamida ham amalga oshirilishi mumkin. Bu maqsadda sintetik diuretiklardan foydalanish maqsadga muvofiq emas, chunki ularning barchasi buyrak naychalari orqali chiqariladi. Bu vaziyatda eng yaxshi holatda, yallig'langan siydik naychalari diuretikga nisbatan hech qanday javob ko'rsatmaydi va eng yomoni, bunday terapiya yallig'lanish jarayonini kuchaytiradi.

Asoratlanmagan piyelonefrit uchun o'simlik vositalarini tanlash juda oddiy - diuretik xususiyatlarga ega bo'lgan har qanday dorivor o'simliklardan olingan ekstraktlardan foydalanish mumkin. Shu o'rinda aytish joizki, ushbu vaziyatda diuretik ta'sirga qo'shimcha ravishda immunotrop xususiyatlarga ega va patogenlarga keng ta'sir qiladigan dorivor giyoh turlarini tanlash afzalroqdir.

Buyrak tosh kasalligini davolashda litolitik ta'sirga ham ega diuretik fitopreparatlar ustuvor bo'ladi. Siydik chiqarishni normalashtiradigan vositalar klinik jixatdan sog'aygacha, keyin esa retsidivlarning oldini olish uchun yana 1-2 oy davomida buyuriladi. Agar siydik tutilishining sababi qaytmas jarayon bo'lsa (nefroptoz, siydik yo'llarining anomaliyasi va boshqalar), barqaror remissiya faqat doimiy ravishda dorivor o'simlikni qabul qilish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Biroq, hamma bemorlar ham ushbu shartni bajaravermaydilar, shuning uchun hech bo'lmaganda kasallik qaytalanishini oldini olish tavsiya etiladi. Shu maqsadda diuretiklar to'plamini har qanday noqulay vaziyatlarda olish kerak. M: har qanday lokalizatsiyali surunkali infeksiyalar qo'zg'aganda (karics, tonzillit, adneksit va boshqalar), neyropsixik zo'riqishlarda, operatsiyalar va jarohatlar paytida, shuningdek, har qanday nefrotoksik dorilar bilan davolanganida.

Sam DTI
axborot-resurs mark

Antibakterial terapiyaning samaradorligi va xavfsizligi oqilona tanlangan fitopreparatlar yordamida sezilarli darajada oshirilishi mumkin.

Bunda turlicha biofaol moddalar saqlovchi dorivor o'simlikdan foydalanish kerak. Antibiotiklarga chidamli shtammlar paydo bo'lganda, yuqori faollikka ega bo'lgan komponentlarni saqlovchi dorivor gilyohlar, masalan, Islandiya moxi, dalachoy, qulupnay, marmarak, evkalipt kabilardan foydalanish o'zini oqlaydi. Buyraklar va siydik yo'llarida o'simliklarning antibakterial ta'siri yaxshiroq bo'lishi uchun ularni ovqatdan keyin iste'mol qilgan ma'qul.

Surunkali pielonefritning eng ko'p uchraydigan asorati bu gipertenziv sindromdir. Uning oldini olish uchun gipotenziv fitoterapiya ko'rsatiladi. Buyrak gipertenziviyasi rivojlanganda RAAS antagonistlari (angiotenzinni aylantiruvchi ferment ingibitorlari) buyuriladi: kaptopril (Kapoten), perindopril (Prestarium), ramipril (Tritace), enalapril (Renitek, Enam), lisinopril (Diroton), monopril va boshqalar. shuningdek, angiotensin II retseptorlari blokatorlari (valsartan, irbesartan, eprosartan, losartan va boshqalar), kaltsiy kanallari blokatorlari (amlodipin, lerkandipin va boshqalar).

Juda muhim jihat - bu nefrolitiazning oldini olish. Surunkali shakllarda siydikning pH qiymatini va cho'kindi tarkibini nazorat qilish kerak. Yomon eriydigan tuzlar tarkibining ko'payishi bilan dietani o'zgartirish va litolitik preparatlarni tayinlash kerak. Yallig'lanishning o'tkir davri pasayganda, fizioterapiya (parafin, ozokerit bilan davolash, ultratovush va boshqalar) va sanator-kurort davolash buyuriladi.

Organik nuqsonlar (tug'ma anomaliyalar, nefroptoza va boshqalar) bo'lmasa, kasallik prognozi ijobiy, kasallik sabablarini bartaraf etmaslik va o'z vaqtida bajarilmagan, noratsional terapiya buyrak etishmovchiligi va boshqa asoratlarning rivojlanishiga olib keladi.

SIYDIK TOSH KASALLIKLARI

Farmako- va fitoterapiya nefrolitiazning aniq bir shakliga qaratilgan bo'lishi va quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga olishi kerak:

1. Siydikning pH qiymatini o'zgartirish: urat va oksalaturiyada ishqorlashtirish, fosfaturiyada nordonlashtirish.
2. Litolitik terapiya tuzlarning eruvchanligini oshirish, toshlarni yumshatish va parchalanishini ta'minlaydi.
3. Ularning sintezini kamaytirish va organizmdagi metabolik jarayonlarni normallashtirish orqali qiyin eriydigan tuzlarning hosil bo'lishini kamaytirish.
4. Kislorod etishmovchiligini bartaraf etish va buyraklardagi metabolik jarayonlarni yaxshilash (nefroprotektorlar).
5. Siydikning kolloid tuzilishini tiklash kremniy kislotalari ko'p bo'lgan o'simliklar orqali ta'minlanadi: qushtoron (o't), ikki uyli va kuydiruvchi qichitqi o'ti (o't), dala qirqbo'g'mi (o't), bug'doyiq o'ti (rizom), oddiy agrimoniya (o't), o'pka o'ti (o't).
6. Infektsiyaga qarshi kurash.
7. Gipovitaminoz va immunitet tanqisligini bartaraf etish.

Parchalangan toshlarni chiqarish bosqichida spazmolitik dorilarni: Avisana, Spasmex, Urolesan, Phytolysin, flavoxate (urispas), sistenal va siydik yo'llarining silliq mushaklarini bo'shashtiruvchi dorivor o'simliklar: sabzisimon viznaga (mevalar), yalpiz (o't), limono't (o't), maydanoz (o't, mevalar), arpabodiyon (mevalar), oqzira (mevalar) va boshqalar.

Urodinamikani tiklashda toshlarning o'lchami qancha katta bo'lsa shuncha ehtiyot bo'lish lozim.

BTKni davolash keng qamrovli bo'lishi kerak. Fitoterapiya bir qator afzalliklarga ega, chunki u ma'lum bir bemorda kasallikning etiologiyasi va patogenezining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olishga imkon beradi. uni

jarayonlarning o'zgarishiga va bemorning ahvoriga qarab tezda qayta yo'naltirish mumkin, bunda kam komponentli retseptlar, shu jumladan turli xil terapevtik yo'nalishdagi o'simlik preparatlari afzalroqdir. To'plamlar, albatta, bakteritsid, antigipoksik va siydikning kolloid tuzilishini normallashtiruvchi komponentlarni o'z ichiga olishi kerak. Bizning tajribamiz siydik cho'kmasining tarkibini muntazam ravishda 1-haftada yoki 2 kunda 1 marta, keyin 10-15 kun ichida 1 marta va takroriy ultratovush tekshiruvlarini (2-3 oyda 1 marta) muntazam ravishda kuzatib borish zarurligini ko'rsatadi.

Bemorni indikator qog'oz ko'rsatkichlari yordamida siydik pH darajasini nazorat qilishni "kuzatish" ga o'rgatish juda ma'qul. Ehtiyotkorlik bilan kuzatish sizga dietani va to'plamlar tarkibini o'z vaqtida o'zgartirishga - aralash toshlarning shakllanishiga to'sqinlik qiluvchi qo'shimcha choralarni qo'llashga imkon beradi.

BUYRAK KASALLIKLARIDA FITOTERAPIYANING YO'NALISHLARI

Diffuz glomerulonefritni davolash uchun ishlatiladigan asosiy dorivor o'simliklarning xususiyatlari

Dorivor g'iyoh	Dorivor shakli aniq dozasi	Asosiy davolovchi ta'siri	Qo'shimcha davolovchi ta'siri	Izoh
Osiluvchi oqqayin	Barglarning nastoykai 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin kuniga 3 marta. Yangi sharbat ½- 1 stakan kuniga 2-3 marta	Immunotrop, gipoazotemik, diuretik, antigipoksik, toksinlarni, og'ir metallarni, radionuklidlarni, ortiqcha xlor va natriyni organizmdan chiqaradi.	Uratolitik, oksalatolitik, yallig'lanishga qarshi, o't haydovchi, antipiretik, mikroblarga qarshi	Glomerulonefritda qayin kurtaklari mutlaqo ta'qiqlanadi.

Botqoq budrasi	O'tlarning nastoykasi 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin kuniga 3 marta. O'simlik kukuni ovqatdan keyin kuniga 2-3 marta 0,1 g	Immunotrop, gipoazotemik, diuretik, antigipoksik, toksinlarni, og'ir metallarni tanadan chiqaradi.	Uratolitik, oksalatolitik, yallig'lanishga qarshi, o't haydovchi, mikroblarga qarshi	
Bodringo't	O'tlarning nastoykasi 1:50, 1-2 osh qoshiq ovqatdan keyin kuniga 3 marta.	Agressiv immun komplekslarning bazal membranalarinni chiqaruvchi, immunotrop, diuretik, antigipoksik.	Sedativ, yallig'lanishga qarshi, zamburug'larga qarshi, ter haydovchi, isitma tushiruvchi	Pirolizidin alkaloidlarining izlari aniqlangan. homilador ayollar uchun qo'llanilishi mumkin emas
Herniaria glabra	O'tlarning qaynatmasi 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin kuniga 3 marta. Damlamasi ovqatdan keyin kuniga 3 marta 10-20 tomchi	Diuretik, gipoazotemik, antigipoksik, antiagregant, angioprotektiv	Uratolitik, o't haydovchi, spazmolitik, yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi	
Makkajo'xori	Popugi kukuni 0,3-05 g dan kuniga 3 marta suv bilan. Popugi qaynatmasi 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin kuniga 3 marta	Diuretik, gipoazotemik, immunotrop, antigipoksik, albuminuriya va gematuriyani kamaytiradi.	Uratolitik, o't haydovchi, spazmolitik, yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi, oksalatolitik, gipoxolesterolemik.	Qon ivishining kuchayishiga yo'l qo'ymaslik uchun kundan 5-7 kun davomida buyuriladi
Uchrangli va dala binafshasi	O'simlik nastoykasi 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin	Diuretik, immunotrop, antigipoksik, gipoazotemik.	Uratolitik, yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi, oksalatolitik, ter haydovchi	Katta dozada qusishni keltirib chiqarishi mumkin
Bidens tripartita	O'simlik nastoykasi 1:50 ¼-1/3 chashka ovqatdan keyin	Immunotrop, diuretik, antigipoksik	Yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi, ter haydovchi, ovqat hazm qilishni normalashtiradi	

Pielonefrit va siydik yo'llari infeksiyasini davolashda ishlatiladigan dorivor o'simliklarning qiyosiy tavsifi

Dorivor giyoh	Xom ashyo, dori shakli	Asosiy davolovchi samarasi				Kasallikni chaqiruvchi patogenga ta'siri
		Siydik haydov chi	immun otrop	antigipo ksemik	Yallig'la nishga qarshi	
Osiluvchi oqqayin	Kurtaklari Nastoykasi bargi	+++ ++ +	+ ++ +	+ ++	++ +++	Antibakterial virusga qarshi
Brusnika	Barglari Nastoykasi	+++	+	++	++	Antibakterial
Bo'tako'z	Gullari Nastoykasi	+++	++	++	+++	Antibakterial
Toran	O'ti Nastoykasi	+++	++ +	++	++	Antibakterial
Andiz	Ildizpoya Ildiz Qaynatmas		++	++	+++	Antibakterial virusga qarshi
Shotara	O'ti Nastoykasi	+++	++	+++	+++	Antibakterial Zamburug'ga qarshi
Dalachoy	O'ti Nastoykasi	++	++	+	++	Antibakterial
Koriandr	Meva Nastoykasi	++	++ +	++	+++	Antibakterial virusga qarshi
Oddiy archa	G'uddasi Nastoykasi	+++	++	++	+++	Antibakterial virusga qarshi Zamburug'ga qarshi
Buyrak choyi (ortosifoni)	O'ti Nastoykasi	+++	++ +	+	+++	Antibakterial
Oddiy toloknyanka	Bargi Qaynatmas	+++	+	+	++	Antibakterial
Oddiy chemika	Bargi Nastoykasi	+++	++	++	+++	Antibakterial
Evkalipt	Bargi Nastoykasi		++ +	++	+++	Antibakterial virusga qarshi zamburug'ga qarshi

Uraturiyada (siydik kislota diatezi) nefrolitiazning oldini oluvchi fitoterapiyaning asosiy yo'nalishlari

Fitoterapiyaning asosiy yo'nalishi	Fitoterapiya
1. Siydikni ishqorlashtirish	Ishqorlashtiruvchi sharbatlar: bodring, kabachka, qovoq, jo'ka barglari sharbati
2. Siydik kislotasi va uning tuzlarining eruvchanligini oshirish (uratolitik ta'sir)	O'simliklardan olingan ekstraktlar: zirk (b., ild.), bodiyon (ild.), brusnika (b., mev.), marjondaraxt (o't.), toron (ild.), yovvoyi qulupnay (b., mev. .), ikki uyli va kuydiruvchi qichitqi o'ti (ild.), boychochak (b., ild.), buyrak choyi (o't.), oddiy oqtoj (o't.), ayiq mevasi (b.), chereda (o't.), baland shumtol (b.)
3. Buyrak kanalchalaridan siydik kislotasining reabsorbsiyasini to'xtatuvchi va uning chiqarilishini kuchaytiruvchi ta'sir.	Tayyor preparatlar: kejobeling, siston, jungulli astragal (o't.), qayin (b., sharbat), o'tli marjondaraxt (o't.), chernika (gul), ayiqmevasi (l.), kremniy birikmalari bo'lgan har qanday diuretik o'simliklar.
4. Siydik kislotasi va uratlar sintezini to'xtatuvchi ta'sir.	Makkajo'xori (popugi), xitoy limono'ti (mev.)
5. Organizmni A, B ₁ , B ₆ , C vitaminlari bilan to'yintirish	Qora smorodina, yertut, chernika, maymunjon, malina mevalaridan yangi tayyorlangan sharbat va quruq mevasidan nastoyka

Oksalaturiyada (oksalat kislota diatezi) qo'llaniladigan fitoterapiyaning asosiy yo'nalishlari

Fitoterapiyaning asosiy yo'nalishi	Fitoterapiya
1. Siydikni ishqorlashtirish	Ishqorlovchi sharbatlar: bodring sharbati, jo'ka barglari sharbati, jo'jao't o'ti, (kabachka va qovoq sharbati faqat antigipoksanlar bilan).
2. Oksalatlar eruvchanligini oshirish (oksalatolitik ta'sir)	Marjondaraxt (gul.), dorivor tizimgul (o't.), oddiy supurgigul (o't.), oqqayin (b., kurtak), brusnika (b., mev.), toron (o't.), dorivor zanjabil (ild.), klyukva

	(mev.), dorivor limono't (o't.), yalpiz (o't.), buyrak choyi (o't.), petrushka (o't.), toloknyanka (b.), loviya (poyasi mevasi.), oqzira (mev.), binafsha (ild.), marmarak (o't.), namatak (mev.)
3. Oksalatlarning ichakda so'rilishini susaytiruvchi	Aloe (sharb, b.), koriandr (mev.), xemoptiz ildizi (ild.), kalanxoe (sharb), yertut (mev.), ononis (ild.), ukrop (mev.), xmel (to'pg.), katta qoncho'p (o't.)
4. Oksalat kislota hosil bo'lishini kamaytiruvchi ta'sir	Antigipoksant-o'simliklar: qichitqio't (b.), jo'ka (b.), tirmoqgul (to'pg.), bo'znoch (o't.)
5. Organizmni A, B, D vitaminlari va fitin bilan to'yintirish	Malina mevalari, chakanda, limono't, chetan, qichitqio't, boychochak

Fosfaturiyada (fosfat kislota diatezi) qo'llaniladigan fitoterapiyaning asosiy yo'nalishlari.

Fitoterapiyaning asosiy yo'nalishi	Fitoterapiya
1. Siydikni nordonlashtirish	Olma, karam, uzum sharbati
2. Ichak orqali fosfatlar chiqarilishini kuchaytirish	Zig'ir (urug'lari), zubturm (mev.), ononis (ild.)
3. Fosfatlar eruvchanligini oshirish (fosfolitik ta'sir)	Jag'-jag' (b.), andiz (ild.), toron (ild.), qariqiz (ild.), ro'yan (quruq ekstrakt, ild.), archa (g'uddasi)
4. Oshqozonda shira ajralishini kamaytirish	toron (o't), ivan choyi (b.), bo'znoch (o't.), chaga
5. Organizmni A, B, C, PP vitaminlari bilan to'yintirish	olma, qora smorodina mevasi, bektoshi urug', tut, ismaloq bargi

NAZORAT SAVOLLARI:

1. Siydik chiqarish tizimi kasalliklarida o'simlik dori vositalarining terapevtik ta'sir mexanizmlarini ayting.
2. Buyrak va siydik yo'llari kasalliklarida kasallikning qaysi fazalarida o'simlik dori vositalaridan foydalanish maqsadga muvofiq?
3. Dorivor o'simliklar bilan davolashning davomiyligi va buyrak kasalliklari uchun yiliga kurslar soni qancha?
4. Surunkali pielonefritda dorivor o'simliklardan foydalanishning ratsional sxemasini tuzing.
5. Surunkali buyrak etishmovchiligida (SBYE 4-bosqich) o'simlik dori vositalaridan foydalanish mumkinmi? Dorivor o'simliklarning taklif qilingan ta'sir mexanizmini ayting.

TEST TOPSHIRIQLARI:

(Test topshiriqlariga javob berishda bitta va bir nechta to'g'ri javoblar mavjud)

1. Buyrakdagi toshlarni eritish uchun ishlatiladigan xalq tabobati vositasi – bu....
sharbatidir:
 - A) sabzi
 - B) olma
 - B) lavlagi
 - D) pomidor
2. Glomerulonefrit uchun ratsional o'simlik dori vositalariga quyidagilar kiradi:
 - A) diuretik terapiya
 - B) mikroblarga qarshi terapiya
 - B) immunokorreksiya
 - D) Gipertenziv terapiya

3. Nefrolitiaz uchun fitoterapiya:

- A) tavsiya etilmaydi
- B) tavsiya etiladi
- C) nisbiy va mutlaq qarshi ko'rsatmalarga ega
- D) to'g'ri javob B va C

4. Siydik chiqarish tizimi kasalliklarida o'simliklarni davolashni quyidagi shaklda boshlash afzalroqdir:

- A) alohida o'simliklar
- B) to'plamlar
- C) farqi yo'q

5. Siydik tosh kasalligi va surunkali pielonefritning oldini olish uchun quyidagi mevalar eng foydali hisoblanadi:

- A) chetan
- B) viburnum
- C) qizilchiq
- D) malina

6. Nefrolitiyoz (siydik kislotali diatez) uchun o'simlik dori vositalarining asosiy yo'nalishlari:

- A) siydik pH qiymatining o'zgarishi
- B) tuzlarning eruvchanligining oshishi
- C) organizmni A, B, C, D vitaminlari bilan to'yintirish
- D) yuqoridagilarning barchasi

7. Surunkali buyrak etishmovchiligida man qilingan dorivor o'simliklarni tanlang (SBYE 4 va 5 bosqichlari):

- A) yalpiz
- B) moychechak

B) qoncho'p

D) ayiq mevasi (toloknyanka)

8. Siydik chiqarish tizimi kasalliklarida fitoterapiya va fizioterapiyani birlashtirish mumkinmi?

A) mumkin emas

B) mumkin

B) kasallikning o'tkir davrida

D) kasallikning o'tkir ko'rinishlarining susayishi bilan

9. Buyrak va siydik yo'llari kasalliklarida eng ko'p ishlatiladigan dorivor o'simliklarni tanlang:

A) dorivor qushqo'nmas

B) o'pka o'ti

B) moychechak

D) chinor

10. Buyraklar va siydik yo'llarida o'simliklarning antibakterial ta'siri yaxshiroq bo'lishi uchun ularni qaysi vaqtda iste'mol qilgan ma'qul.

A) ovqatdan oldin

B) ovqatdan keyin

C) ovqatlanayotganda

D) ovqat iste'mol qilishdan qat'iy nazar

ADABIYOTLAR:

1. Allayeva M.J., Hakimov Z.Z., Ismailov S.R., Aminov S.S., Mustanov B.T. «Farmakologiya». Darslik, T., 2020
2. Maxsumov M.N., Aliyev X.U., Saidov S.A., Maxsumov Sh.M. «Fitoterapiya». Darslik, T., 2013
3. Maxsumov M.N., Xolmatov X.X. « Fitoterapiya farmakologiya asoslari bilan birga». Toshkent., 2003.
4. Maxsumov M.N., Malikov M.M. «Farmakologiya» . Toshkent., 2006.
5. Машковский М.М. «Лекарственные средства».1-2 том.Москва 2019.
6. Харкевич Д.А. «Фармакология». М., 2017.
7. Фитотерапия в клинике внутренних болезней: учебное пособие / И. А. Казакова, О. Г. Баранова, И.Б. Руденко [и др.]; под ред. И. А. Казаковой, О. Г. Барановой. – Ижевск, 2020. – 272 с.
8. Karen Whalen. Pharmacology. Textbook. 6-edition. «Lippincott illustrated reviews» .2015.